

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO XXII SKYRIUS PAVADINIMO PAKEITIMO, 154
STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 155 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU
GALIOS
ĮSTATYMAS**

2013 m. d., Nr.
Vilnius

(Žin., 2000, Nr. 89-2741)

1 straipsnis. XXII skyriaus pavadinimo pakeitimas

XXII skyriaus pavadinime išbraukti žodžius „nusikaltimai ir“ ir pavadinimą išdėstyti taip:

**XXII SKYRIUS
BAUDŽIAMIEJI NUSIŽENGIMAI ASMENS
GARBEI IR ORUMUI**

2 straipsnis. 154 straipsnio pakeitimas

154 straipsnio 1 dalyje išbraukti žodžius „galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo“, įrašyti žodžius „neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą“, išbraukti žodžius „arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų“, 2 dalyje išbraukti žodžius „Tas, kas šmeižė asmenį, neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, arba per visuomenės informavimo priemonę ar spaudinyje, baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų“, įrašyti žodžius „už šiame straipsnyje numatytą veiką asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas“, 3 dalyje išbraukti žodžius „už šiame straipsnyje numatytas veikas asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas“ ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„154 straipsnis. Šmeižimas

1. Tas, kas paskleidė apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančią informaciją, neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, baudžiamas bauda.
2. Už šiame straipsnyje numatytą veiką asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas.“

3 straipsnis. 155 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

155 straipsnį pripažinti netekusiu galios.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO XXII SKYRIUS PAVADINIMO PAKEITIMO, 154
STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 155 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU
GALIOS
ĮSTATYMAS**

2013 m. d., Nr.
Vilnius

(Žin., 2000, Nr. 89-2741)

1 straipsnis. XXII skyriaus pavadinimo pakeitimas

XXII skyriaus pavadinime išbraukti žodžius „nusikaltimai ir“ ir pavadinimą išdėstyti taip:

**XXII SKYRIUS
NUSIKALTIMAI IR BAUDŽIAMIEJI NUSIŽENGIMAI ASMENS
GARBEI IR ORUMUI**

2 straipsnis. 154 straipsnio pakeitimas

154 straipsnio 1 dalyje išbraukti žodžius „galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo“, įrašyti žodžius „neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą“, išbraukti žodžius „arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų“, 2 dalyje išbraukti žodžius „Tas, kas šmeižė asmenį, neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, arba per visuomenės informavimo priemonę ar spaudinyje, baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų“, įrašyti žodžius „už šiame straipsnyje numatytą veiką asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas“, 3 dalyje išbraukti žodžius „už šiame straipsnyje numatytas veikas asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas“ ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„154 straipsnis. Šmeižimas

1. Tas, kas paskleidė apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančią informaciją, ~~galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo~~, **neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą**,

~~baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.~~

2. ~~Tas, kas šmeižė asmenį, neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, arba per visuomenės informavimo priemonę ar spaudinyje,~~

~~baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų. Už šiame straipsnyje numatytą veiką asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas.“~~

3. ~~Už šiame straipsnyje numatytas veikas asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas.“~~

3 straipsnis. 155 straipsnio pripažinimas netekusiu galios

155 straipsnį pripažinti netekusiu galios.

~~„155 straipsnis. Įžeidimas~~

~~1. Tas, kas viešai veiksniu, žodžiu ar raštu užgauliai pažemino žmogų, baudžiamas bausme arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų.~~

~~2. Tas, kas neviešai įžeidė žmogų, padarė baudžiamąjį nusižengimą ir baudžiamas viešaisiais darbais arba bausme, arba areštu.~~

~~3. Už šiame straipsnyje numatytas veikas asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas.“~~

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO KODEKSO XXII SKYRIUS PAVADINIMO PAKEITIMO, 154
STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 155 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU
GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1) Projekto rengimą paskatinusios priežastys, pirminiai jo siūlytojai ir asmenys, dalyvavę rengiant ar tobulinant projektą

Projekto rengimą paskatino teisininkų akademinės bendruomenės, taip pat teisininkų praktikų (advokatų, teisėjų, prokurorų ir kt.), žurnalistų diskusijų metu iškeltas ir suformuluotas siekis stiprinti saviraiškos laisvę, suponuojantis poreikį dekriminalizuoti kai kurias baudžiamajame įstatyme aprašytas veikas, tuo įgyvendinant baudžiamosios atsakomybės kaip kraštutinės priemonės (*ultima ratio*) idėją. Rengiant projektą, diskusijoje dėl jo dalyvavo Lietuvos Respublikos teismų, Generalinės prokuratūros, Žurnalistų etikos inspektoriatas tarnybos, akademinės bei žurnalistų bendruomenės atstovai, Lietuvos advokatūros nariai.

2) Parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Projektu siekiama efektyviau įgyvendinti baudžiamosios teisės moksle, taip pat ir Konstitucinio Teismo bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje nuosekliai plėtojamą baudžiamosios atsakomybės kaip kraštutinės priemonės (*ultima ratio*) idėją, tuo stiprinant saviraiškos laisvę.

3) Kaip šiuo metu yra teisiškai reglamentuojami įstatymo projekte aptarti klausimai

Pagal aktualią (2013-07-13, Nr. VIII-1968) LR BK redakciją, asmens šmeižimas, taip pat ir įžeidimas užtraukia baudžiamąją atsakomybę. Pagal LR BK 154 str. 1 d., baudžiamojon atsakomybėn traukiamas tas, kas paskleidė apie kitą žmogų tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo. Šios dalies sankcijoje numatyta, jog už tokią veiką asmuo gali būti baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų. LR BK 154 str. 2 d. nustato atsakomybę tam asmeniui, kuris šmeižė kitą asmenį, neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą, arba per visuomenės informavimo priemonę ar spaudinyje. Už šią veiką asmuo gali būti baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki dvejų metų. Pagal LR BK 155 str. 1 dalį, baudžiamojon atsakomybėn traukiamas tas, kas viešai veiksniu, žodžiu ar raštu užgauliai pažemino žmogų. Šios dalies sankcija numato, kad kaltu pripažintas asmuo gali būti baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki vienerių metų. LR BK 155 str. 2 d. nustatyta, jog baudžiamojon atsakomybėn traukiamas tas asmuo, kuris neviešai įžeidė žmogų ir jis gali būti baudžiamas viešaisiais darbais arba bauda, arba areštu. Ir už šmeižimą, ir už įžeidimą asmuo atsako tik tuo atveju, kai yra nukentėjusio asmens skundas ar jo teisėto atstovo pareiškimas, ar prokuroro reikalavimas.

Pagal dabar galiojančią teisinę reguliavimą, įsižeidęs ar apšmeižtas asmuo turi pasirinkimą inicijuoti baudžiamąjį (privatų) procesą, arba savo teises ginti civilinėmis procesinėmis priemonėmis (pagal LR CK 2.24 str.). Taigi, pripažįstama, kad pažeistas teises įmanoma apginti civilinėmis procesinėmis priemonėmis, todėl tikslinga atsisakyti šmeižimo ir įžeidimo kriminalizavimo. Pažymėtina, jog naikinti baudžiamąją atsakomybę už šmeižimą Lietuvą yra ne kartą raginusi už žiniasklaidos laisvę atsakinga Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) atstovė Dunja Mijatovič.

4) Kokios numatomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos, naujai reglamentuotų klausimų teigiamos savybės ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Teikiamu teisiniu reguliavimu siūloma baudžiamuoju nusižengimu (šmeižimu) pripažinti tik tokią veiką, kai apie kitą žmogų paskleidžiama tikrovės neatitinkanti informacija, galinti paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo, neva šis padarė sunkų ar labai sunkų nusikaltimą. Sankcijoje nustatoma, jog asmuo už tokią veiką galėtų būti baudžiamas bauda (atsisakant su laisvės apribojimu ar atėmimu susijusių bausmių).

Įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti kitos teisei priešingos veikos – įžeidimo – kriminalizavimo, o šią veiką apibrėžti **civiliniame/administraciniame** (?) įstatyme.

5) Galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Jokių neigiamų pasekmių priėmus šį įstatymą nenumatoma. Priešingai, siūlomu teisiniu reglamentavimu bus labiau apsaugota saviraiškos laisvė bei minimizuota galimybė piktnaudžiauti teise.

6) Kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Tikėtina, jog įstatymas turės teigiamą įtaką kriminogeninei situacijai ir korupcijai, kadangi, viena vertus, bus mažiau inicijuojama baudžiamojo persekiojimo procesų (vietoj jų renkantis teisių gynimą civilinio proceso tvarka), kita vertus, sumažės galimybė baudžiamąjį persekiojimą naudoti kaip poveikio priemonę, padedančią realizuoti įvairaus pobūdžio korupcines veikas.

7) Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymas neturės tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai.

8) Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokie šios srities teisės aktai tebegalioja (pateikiamas šių aktų sąrašas) ir kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar panaikinti, priėmus teikiamą projektą

Įstatymo inkorporavimui į teisinę sistemą nereikia keisti/panaikinti/priimti teisės aktų.

9) Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10) Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

11) Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įstatymų lydimumų aktų, – kas ir kada juos turėtų parengti, šių aktų metmenys

Įstatymui įgyvendinti nereikia įstatymų lydimumų aktų.

12) Kiek biudžeto lėšų pareikalaus ar leis sutaupyti įstatymo įgyvendinimas (pateikiami įvertinimai artimiausiems metams ir tolesnei ateičiai)

Pagrįstai galima tikėtis, jog įstatymo įgyvendinimas leis sutaupyti biudžeto lėšų, kadangi bendrosios kompetencijos teismų krūvis nagrinėjant tokio pobūdžio bylas mažės.

13) Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

14) Įstatymo projekto autorius ar autorių grupė, įstatymo projekto iniciatoriai: institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai

15) Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*;

„Šmeižimas“.